

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบภายในโครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพตรวจสอบกิจกรรม :

พัฒนาระบบบริการสุขภาพทุกระดับตาม Service Plan

๑. ด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์จากครุภัณฑ์ทางการแพทย์

ภาพรวมการจัดซื้อครุภัณฑ์ในบางหน่วยงานสามารถดำเนินการได้ครบถ้วนและเกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการตามวัตถุประสงค์โครงการ แต่พบความท้าทายสำคัญเกี่ยวกับการนำครุภัณฑ์ไปใช้งานจริง ซึ่งมีสาเหตุหลัก ดังนี้

๑.๑ ข้อจำกัดด้านความพร้อมของโครงสร้างและอุปกรณ์ร่วม : พบครุภัณฑ์ที่จัดซื้อแล้วยังไม่สามารถเปิดใช้งานได้ เนื่องจากต้องรอการติดตั้งระบบหรืออุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องช่วยหายใจของโรงพยาบาลที่ยังไม่มีระบบท่อส่งก๊าซทางการแพทย์รองรับ รวมถึงกล้องส่องตรวจและผ่าตัดและเครื่องฉีดยาที่บ่งชี้ที่อยู่ระหว่างการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ต้องใช้งานร่วมกัน

๑.๒ ข้อจำกัดด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ : มีครุภัณฑ์บางรายการที่ยังไม่ได้ใช้งานเนื่องจากความไม่พร้อมของบุคลากร เช่น เครื่องรักษาด้วยการชกด้วยไฟฟ้า เนื่องจากแพทย์เฉพาะทางลาศึกษาต่อและเครื่องช่วยหายใจสำหรับผู้ป่วยเด็กที่ยังไม่สามารถเปิดให้บริการได้เนื่องจากขาดแคลนอัตราากำลังแพทย์

๒. ด้านการบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายใน

หน่วยงานรับตรวจส่วนใหญ่ยังขาดการบูรณาการด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงและการกำกับติดตามที่เป็นระบบ ดังนี้

๒.๑ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง : หลายหน่วยงานไม่ได้ประเมินความเสี่ยงและไม่ได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงสำหรับโครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ทางการแพทย์

๒.๒. การกำกับติดตามและรายงานผล : ขาดการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ (หมวดงบลงทุน) และไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานเสนอให้ผู้บริหารทราบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและสม่ำเสมอตามระเบียบที่กำหนด

๓. ด้านการบริหารงบประมาณและการเบิกจ่ายเงิน

พบประเด็นความเสี่ยงเกี่ยวกับความล่าช้าและการจัดทำเอกสารทางการเงินที่ไม่รัดกุม ดังนี้

๓.๑ ความล่าช้าในการเบิกจ่าย : มีการเบิกจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงินล่าช้าในหลายหน่วยงาน โดยบางรายการเป็นการเบิกจ่ายเงินกันหลัอมปีที่มีสาเหตุมาจากบริษัทคู่ค้าส่งมอบครุภัณฑ์ล่าช้า

๓.๒ ความไม่สมบูรณ์ของเอกสารประกอบการเบิกจ่าย : พบการละเว้นการระบุข้อมูลสำคัญในใบเสร็จรับเงิน เช่น ไม่ระบุวันเดือนปี ไม่ลงลายมือชื่อผู้จ่ายเงิน ไม่ประทับตรา "จ่ายเงินแล้ว" และการใช้เอกสารสำเนาที่ไม่ได้ประทับรับรองสำเนาถูกต้อง ตลอดจนขาดการระบุเลขสินทรัพย์ในตัวครุภัณฑ์

๔. ด้านการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง

พบข้อบกพร่องในกระบวนการจัดซื้อและการส่งมอบทรัพย์สินที่อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการทางบัญชีและการได้ครุภัณฑ์ที่ไม่ตรงตามความต้องการ ดังนี้

๔.๑ การส่งมอบและบันทึกทรัพย์สินระหว่างหน่วยงาน : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่ได้จัดทำหนังสือแจ้งส่งมอบทรัพย์สินให้แก่โรงพยาบาลเครือข่ายที่รับโอนครุภัณฑ์ ส่งผลให้โรงพยาบาลปลายทางไม่สามารถบันทึกบัญชีเกณฑ์คงค้างได้

๔.๒ การกำหนดคุณลักษณะและความรัดกุมด้านเอกสาร : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่ได้ให้โรงพยาบาลชุมชนซึ่งเป็นผู้ใช้งานจริงเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ทำให้มีความเสี่ยงที่จะได้ครุภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการใช้งาน นอกจากนี้ยังพบปัญหาหน่วยงานระบุเหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อไม่ชัดเจน การลงวันที่รับทรัพย์สินในทะเบียนคุมไม่ตรงกับวันที่ในใบตรวจรับ และไม่พบการทำรายงานผลการตรวจรับเสนอหัวหน้าหน่วยงานในบางรายการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำเสนอผู้บริหาร (Policy Recommendations)

๑. ด้านการวางแผนบูรณาการงบประมาณ : ควรมีนโยบายให้หน่วยงานทบทวนความพร้อมก่อนเสนอของบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ (Readiness Assessment) โดยต้องวางแผนให้สอดคล้องกับอัตรากำลังแพทย์เฉพาะทาง ความพร้อมของสถานที่ และโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ระบบไฟฟ้า ท่อก๊าซ) เพื่อให้เมื่อได้รับครุภัณฑ์แล้วสามารถเปิดใช้งานได้ทันที

๒. ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่าย: ควรกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติมาตรฐาน ให้โรงพยาบาลชุมชนหรือหน่วยงานผู้ใช้งานจริง (End-user) ต้องมีตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (Spec) เสมอ เพื่อให้การจัดซื้อตรงตามบริบทการใช้งาน

๓. ด้านการบริหารความเสี่ยงและการเงิน: ควรกำชับให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงก่อนเริ่มดำเนินการ และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกเงินจากคลังอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการโอนสินทรัพย์ระหว่างหน่วยงานที่จะต้องมีหนังสือส่งมอบเพื่อให้การบันทึกบัญชีมีความถูกต้อง

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบภายในโครงการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ

ตรวจสอบกิจกรรม : จัดการเรียนการสอนสำหรับการผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท

๑. ด้านผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและเป้าหมายของโครงการ

ภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท มีผลสัมฤทธิ์ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่ยังพบความท้าทายในด้านความเชื่อมั่นและการบริหารจัดการข้อมูลบุคลากร ดังนี้

๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาและการคงอยู่ของแพทย์ : ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก มีนักศึกษาแพทย์สอบผ่านและได้ใบประกอบวิชาชีพเวชกรรมสูงกว่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๘๐ อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่บางโรงพยาบาลมีแนวโน้มของอัตราการสอบผ่านลดลงตามลำดับ อย่างไรก็ตามโรงพยาบาลสามารถผลิตแพทย์จนทำให้สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรในพื้นที่รับผิดชอบดีกว่าเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้

๑.๒ ความพร้อมในการเรียนการสอน : โรงพยาบาลสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อนักศึกษาแพทย์ได้ถึง ๑๒ จาก ๑๓ โครงการ แต่ยังพบปัญหานักเรียนที่ได้รับโควตาสิทธิเนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในชื่อเสียงของสถาบัน ส่วนบางโรงพยาบาลยังพบว่านักศึกษาบางรายยังขาดความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงานจริงในรายวิชาที่มีความซับซ้อน

๑.๓ ระบบฐานข้อมูลการขอใช้ทุน : พบช่องโหว่ในการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกไม่มีข้อมูลหรือรายงานการลาออกและการขอใช้ทุนของบัณฑิตแพทย์ที่ผิดสัญญา เนื่องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่ได้แจ้งข้อมูลกลับมายังศูนย์แพทย์ฯ

๒. ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน

พบประเด็นความเสี่ยงที่สำคัญเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินล่าช้า ความคลาดเคลื่อนของรายงานทางบัญชี และข้อจำกัดทางระเบียบที่ทำให้ไม่สามารถใช้จ่ายเงินรายได้ ดังนี้

๒.๑ ข้อจำกัดทางระเบียบการเบิกจ่าย : หน่วยงานไม่สามารถเบิกจ่ายเงินรายได้ (เช่น ค่าลงทะเบียนหรือค่าบำรุงการศึกษา) เพื่อนำมาใช้บริหารจัดการได้ เนื่องจากระเบียบการเบิกจ่ายยังไม่ครอบคลุม ส่งผลให้มียอดเงินคงค้างสะสมจำนวนมาก

๒.๒ ความคลาดเคลื่อนของรายงานการเงิน : มีการรายงานผลการใช้จ่ายเงินและเงินอุดหนุนทั่วไปไม่ตรงกับยอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร นอกจากนี้โรงพยาบาลยังมีกรณีการนำเงินฝากคลังผิดรหัส และไม่มีการจัดทำงบกระทบยอดเงินฝากธนาคารให้ครบทุกบัญชี

๒.๓ ความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการเบิกจ่าย : มีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณข้ามปีและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายไม่ครบถ้วน ซึ่งทางโรงพยาบาลยังพบความคลาดเคลื่อนในการเบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณ (ค่าตอบแทน ค่าประชุม และค่าเดินทางไปต่างประเทศ) ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด และมีบัญชีเงินฝากที่ค้างนานและไม่มีการเคลื่อนไหวหลายบัญชี ตลอดจนยังไม่ได้นำส่งดอกเบี้ยเงินอุดหนุนเป็นรายได้แผ่นดิน

๓. ด้านการบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายใน

ยังขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในภาพรวมที่รัดกุมเพียงพอ ดังนี้

๓.๑ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง : โรงพยาบาลไม่มีแผนบริหารความเสี่ยงโครงการ ไม่ได้ประเมินความเสี่ยงหรือจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงก่อนเริ่มโครงการ และมีเพียงการแต่งตั้งคณะปฏิบัติงานจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา แต่ไม่พบแผนบริหารความเสี่ยงในภาพรวมของโครงการฯ

๓.๒ ความเพียงพอของการควบคุมภายใน : ไม่มีการจัดทำผังกระบวนการปฏิบัติงาน (Flowchart) ของฝ่ายต่าง ๆ ไม่มีการขออนุมัติปรับแผนกรณีมีการยกเลิกโครงการ และไม่มีสรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้อำนวยการ ส่วนโรงพยาบาลชลบุรีมีระบบควบคุมภายในที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดการจ่ายเงินค่าตอบแทนล่าช้า

๔. ด้านการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง

พบความเสี่ยงด้านการควบคุมเอกสารและการเก็บรักษาพัสดุที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ ดังนี้

๔.๑ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่และการควบคุมพัสดุ : โรงพยาบาลไม่ได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายหัวหน้าหน่วยพัสดุให้ชัดเจนตามระเบียบ

๔.๒ ความรัดกุมในการจัดเก็บและจัดทำบัญชี : มีบัญชีวัสดุแสดงยอดคงเหลือไม่ตรงกับที่มีอยู่จริง และมีการติดตั้งเครื่องถ่ายเอกสารไว้ในคลังพัสดุ ทำให้บุคคลภายนอกเข้าออกพื้นที่ได้ ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหาย มีการติดรหัสครุภัณฑ์ไม่ครบถ้วน ไม่ได้จัดทำบัญชีคุมและใบเบิกพัสดุของคลังย่อย รวมถึงเบิกจ่ายเงินค่าจัดซื้อครุภัณฑ์ให้เจ้าหน้าที่ล่าช้า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำเสนอผู้บริหาร (Policy Recommendations)

๑. ด้านนโยบายการเงิน : ควรเร่งทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง หรือกำหนดระเบียบภายในกระทรวงสาธารณสุข เพื่อปลดล็อกเงื่อนไขให้หน่วยงานสามารถเบิกจ่ายเงินรายได้และเงินนอกงบประมาณ (ค่าลงทะเบียน/ค่าบำรุงการศึกษา) นำมาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง

๒. ด้านการติดตามประเมินผล : ควรกำหนดแนวทางที่เป็นมาตรฐานระดับกระทรวงในการจัดเก็บสัญญาณของนักศึกษาแพทย์ และให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดรายงานข้อมูลแพทย์ที่ผิดสัญญาและخذใช้ทุนกลับมายังส่วนกลางและศูนย์แพทย์ฯ อย่างเป็นระบบ

๓. ด้านการกำกับดูแล : ควรกำชับให้ทุกศูนย์แพทย์ฯ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงภาพรวมก่อนดำเนินโครงการ และกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ และระเบียบการเบิกเงินจากคลังฯ อย่างเคร่งครัด

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๑. ด้านการบริหารจัดการแผนและการติดตามงบประมาณ

การจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนรับ - จ่ายเงินบำรุงมีความล่าช้า และยังไม่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ การจัดทำแผนรายรับ-รายจ่ายไม่ครอบคลุมในภาพรวม ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนกับแผนการจัดซื้อจัดจ้าง และพบกรณีรายจ่ายจริงสูงกว่าที่ประมาณการไว้มาก แผนเงินบำรุงมีการจัดทำในลักษณะขาดดุลอย่างต่อเนื่อง และขาดการรายงานผลการเบิกจ่ายเปรียบเทียบกับแผนงานเพื่อให้ผู้บริหารทราบและกำกับติดตาม

ข้อเสนอแนะ : ให้องค์กรเร่งรัดจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนเงินบำรุงประจำปีในภาพรวมให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด พร้อมเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับติดตาม และควบคุมการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพ

๒. ด้านการเงิน

การมอบหมายหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีมีความซ้ำซ้อน มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงินเป็นกรรมการเก็บรักษาเงิน และคำสั่งมอบหมายหน้าที่ไม่เป็นปัจจุบัน การกำหนดสิทธิใช้งานระบบ KTB Corporate Online ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด การเก็บรักษาเงินนอกงบประมาณมีวงเงินคงเหลือเกินอำนาจเก็บรักษาและไม่มีการนำส่งฝากคลังตามกำหนดเวลา รวมทั้ง พบบัญชีเงินฝากที่ไม่มีการเคลื่อนไหวหรือเปิดเข้าซ้อนซ้อนรัน การรับเงินผ่าน QR Code หรือเครื่อง EDC ขาดการจัดเก็บและตรวจสอบหลักฐาน (Payment Slip และ Settlement Report) มีการให้ผู้รับบริการโอนเงินเข้าบัญชีหน่วยงานโดยตรง การเบิกจ่ายเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้ส่งจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรง ผู้ส่งจ่ายเช็คไม่มีอำนาจ รวมถึงเอกสารประกอบการเบิกจ่ายค่าเดินทางและโครงการฝึกอบรมไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและไม่ถูกต้องตามระเบียบ

ข้อเสนอแนะ : ทบทวนคำสั่งมอบหมายหน้าที่ด้านการเงิน บัญชี และสิทธิการใช้งานระบบ KTB Corporate Online ให้รัดกุม ชัดเจน และถูกต้องตามระเบียบ นำเงินนอกงบประมาณฝากคลังตามกำหนด ปิดบัญชีธนาคารที่ไม่จำเป็น กำกับติดตามการรับ-จ่ายเงินและการโอนเงินอย่างเข้มงวด ตลอดจนตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายทุกประเภทให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง

๓. ด้านการจัดเก็บรายได้ค่ารักษาพยาบาลและสิทธิประกันสังคม

การรับโอนเงินเข้าบัญชีของหน่วยงานโดยตรงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง การจัดสรรและบริหารจัดการเงินกองทุนประกันสังคมไม่ผ่านมติคณะกรรมการบริหารฯ มีเงินคงค้างในบัญชีที่ไม่มีการเคลื่อนไหวเป็นเวลานาน พบรายการเรียกเก็บสิทธิประกันสังคมเครือข่ายที่ข้อมูลผิดรหัสข้อผิดพลาด (ติด C) จำนวนมาก และสูญเสียรายได้จากการไม่ส่งข้อมูลเรียกเบิกชดเชยกรณีตรวจสุขภาพเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะ : ให้ดำเนินการจัดสรรและใช้จ่ายเงินกองทุนประกันสังคมตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดเก็บรายได้ให้มีความเข้าใจเงื่อนไขการเรียกเก็บ เพื่อลดความสูญเสียรายได้ของหน่วยงาน

๔. ด้านการเบิกจ่ายค่าตอบแทนเงินเพิ่มพิเศษ (สำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร)

คณะกรรมการบริหารของหน่วยงานขาดการตรวจสอบคุณสมบัติและประเมินความเหมาะสมของผู้ขอรับสิทธิ (กรณีไม่ทำเวชปฏิบัติส่วนตัวหรือโรงพยาบาลเอกชน) และเจ้าหน้าที่ขาดการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่าย

ข้อเสนอแนะ : กำชับให้เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายค่าตอบแทนเงินเพิ่มพิเศษ ให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

๕. ด้านระบบบัญชี (New GFMS Thai และบัญชีภาครัฐ)

การกำหนดสิทธิใช้งานระบบ New GFMS Thai ไม่รัดกุม ซ้ำซ้อน และไม่สอดคล้องกับหน้าที่รับผิดชอบ มีการนำเงินนอกงบประมาณโดยไม่ขออนุมัติ บันทึกบัญชีสินทรัพย์และรายการอื่นๆ ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ การจัดทำบกระทบยอดเงินฝากธนาคารและงบทดลองมีข้อผิดพลาดเคลื่อนขาดการพิสูจน์ยอดคงเหลือ มีรายการคงค้างที่ไม่ได้ติดตามสะสาง เช่น เชื้อค้ำงาน เงินโอนไม่ทราบแหล่งที่มา และค่าธรรมเนียมเครื่อง EDC ส่งผลให้รายงานการเงินขาดความน่าเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะ : ทบทวนคำสั่งผู้ถือรหัสผ่านให้เหมาะสม กำหนดมาตรการตรวจสอบและติดตามรายการคงค้าง ตลอดจนเร่งตรวจสอบเอกสารหลักฐานเทียบกับการบันทึกบัญชี จัดทำบกระทบยอด และปรับปรุงรายงานการเงินให้ถูกต้องตามมาตรฐานบัญชีภาครัฐ

๖. ด้านพัสดุ

แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีไม่ครอบคลุม ไม่ระบุรายละเอียดที่ชัดเจน และไม่มีการเผยแพร่แผนตามระเบียบ คำสั่งมอบหมายเจ้าหน้าที่พัสดุไม่รัดกุม คณะกรรมการไม่มีการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) ทะเบียนคุมทรัพย์สินและบัญชีคุมวัสดุไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการควบคุมคลังพัสดุ พบวัสดุหมดอายุ และมีการนำวัสดุไปใช้ก่อนการตรวจรับ ไม่จัดทำใบสั่งซื้อสั่งจ้าง (PO) ในระบบ New GFMS Thai กรณีใช้เงินนอกงบประมาณ และพบข้อบกพร่องการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง (จัดซื้อจากผู้ประกอบการเดียวกันในวันเดียวกัน)

ข้อเสนอแนะ : จัดทำและเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีในภาพรวมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทบทวนคำสั่งผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ จัดวางระบบการควบคุมภายในคลังพัสดุ จัดทำ Stock card ให้เป็นปัจจุบัน จัดทำใบสั่งซื้อ (PO) ในระบบ New GFMS ให้ครบถ้วน และรวบรวมข้อมูลเพื่อวางแผนจัดซื้อจัดจ้างไม่ให้เกิดการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๑. ด้านการติดตามและการบริหารงบประมาณ

การจัดทำแผนรับ - จ่ายเงินบำรุงมีความล่าช้า และข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนกับแผนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน รวมทั้งไม่มีการจัดทำแผนรายรับ-รายจ่ายเงินบำรุงในภาพรวมของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ส่งผลให้แผนที่นำไปใช้บริหารจัดการมีเพียงบางส่วน

ข้อเสนอแนะ : ให้นำหน่วยงานเร่งรัดดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๗ พร้อมทั้งจัดทำแผนรายรับ - รายจ่ายเงินบำรุงในภาพรวม โดยเสนอให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลงนามอนุมัติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินให้เกิดประสิทธิภาพ

๒. ด้านการเงิน

การมอบหมายผู้ปฏิบัติงานที่ด้านการเงินและบัญชีมีความซ้ำซ้อน ตลอดจนมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงินเป็นกรรมการเก็บรักษาเงิน และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน การมอบหมายผู้ใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์ (KTB Corporate Online) ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง และไม่ระบุอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน การเก็บรักษาเงินไม่มีการนำเงินนอกงบประมาณฝากคลังอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง และมีวงเงินคงเหลือเกินกว่าที่ระเบียบกำหนด การรับเงินด้วย QR Code ผ่านเครื่อง EDC ไม่จัดเก็บหลักฐานการชำระเงิน (Payment Slip) ขาดการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน และการนำเงินส่งคลังผ่านระบบ KTB Corporate Online ล่าช้ากว่าระเบียบกำหนด การจ่ายเงินงบประมาณผ่านระบบ KTB Corporate Online ไม่ได้จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรง การจ่ายเช็คดำเนินการโดยผู้ไม่มีอำนาจ และผู้อนุมัติโครงการไม่ใช่ผู้มีอำนาจตามคำสั่งมอบอำนาจของจังหวัด เอกสารประกอบการเบิกจ่ายโครงการประชุมและกำหนดการ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ : ให้ทบทวนและแยกการมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีออกจากกันให้ชัดเจน รวมถึงทบทวนสิทธิการเข้าใช้งานในระบบ KTB Corporate Online ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลังโดยเร็ว ให้จัดวางระบบการควบคุมการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุ โดยกำหนดให้หัวหน้างานกำกับติดตามและสอบทานข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกสิ้นเดือน ให้หน่วยงานนำเงินนอกงบประมาณฝากคลังให้เป็นไปตามกำหนด กำกับติดตามการรับ-ส่งเงิน และการจ่ายเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนให้งานการเงินตรวจสอบเอกสารเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายโครงการฝึกอบรมให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังอย่างเคร่งครัด

๓. ด้านการจัดเก็บรายได้ค่ารักษาพยาบาล

มีการรับโอนเงินเข้าบัญชีของหน่วยงานโดยตรง ซึ่งไม่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์การรับเงินที่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังกำหนด

๔. ด้านระบบบัญชี New GFMIS Thai

การนำเข้าเงินนอกงบประมาณฝากคลัง ไม่มีการขออนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนดำเนินการ การควบคุมการเข้าใช้งานระบบขาดความรัดกุม คำสั่งมอบหมายหน้าที่ซ้ำซ้อน ขาดความชัดเจนและเพิ่มความเสี่ยง ขาดการพิสูจน์ยืนยันความถูกต้องของยอดคงเหลือเงินฝากธนาคารและเงินฝากคลัง รวมทั้งการบันทึกบัญชี สินทรัพย์ไม่ถูกต้อง รายงานการเงินมีความคลาดเคลื่อน ไม่สามารถยืนยันความมีอยู่จริงของยอดคงเหลือ ส่งผลให้รายงานทางการเงินขาดความน่าเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะ : ทบทวนและปรับปรุงคำสั่งกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิถือรหัส ผู้ปฏิบัติงาน ผู้อนุมัติเบิกจ่าย ให้รัดกุมและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ ให้ตรวจสอบรายการบันทึกบัญชีทุกรายการเปรียบเทียบกับ เอกสารหลักฐาน และตรวจสอบรายการเคลื่อนไหวระหว่างเดือน พร้อมแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้องเป็น ปัจจุบัน กำหนดให้มีผู้ตรวจสอบความถูกต้องของรายงานการเงิน และจัดทำรายละเอียดประกอบเพื่อยืนยัน ความถูกต้องของยอดคงเหลือเป็นประจำทุกสิ้นเดือน

๕. ด้านพัสดุ

แผนการจัดซื้อจัดจ้างไม่ระบุรายการ ปริมาณ และระยะเวลา ไม่ครอบคลุมทุกประเภทพัสดุ และ ไม่มีการจัดทำแผนสำหรับการใช้เงินงบประมาณ การจัดทำบัญชีคุมวัสดุและทะเบียนคุมทรัพย์สินไม่เป็น ปัจจุบัน และขาดการบริหารจัดการควบคุมคลังพัสดุ กรณีจัดซื้อจัดจ้างด้วยเงินนอกงบประมาณ ไม่มีการจัดทำ ใบสั่งซื้อสั่งจ้าง (PO) ในระบบ New GFMIS Thai มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุทุกกลุ่มงานสำหรับวงเงินไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ทำให้ยากต่อการกำกับติดตาม และผู้ลงนามใบเบิกหรือผู้อนุมัติสั่งจ่าย ไม่ใช่ผู้มีอำนาจตามคำสั่ง

ข้อเสนอแนะ : กรณีใช้เงินนอกงบประมาณ ให้เร่งดำเนินการจัดทำใบสั่งซื้อสั่งจ้าง (PO) ในระบบ New GFMIS Thai ให้ทบทวนคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านพัสดุให้เหมาะสม ครอบคลุมคลังพัสดุ พร้อมจัดทำ Stock card ควบคุมการเบิกจ่ายภายในคลังและเร่งรัดให้บัญชีคุมวัสดุเป็นปัจจุบันโดยเร็ว จัดทำแผนการจัดซื้อ จัดจ้างประจำปีในภาพรวมทั้งจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ และนำเสนอขออนุมัติจากผู้มีอำนาจ โดยเร็ว

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๑. ด้านแผนเงินบำรุง

หน่วยงานขาดกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการจัดทำแผนรายรับ - รายจ่ายเงินบำรุง แผนเงินบำรุงที่จัดทำไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการและแผนการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น ขาดการจัดทำแผนการจ้างเหมาบริการและแผนจัดซื้อครุภัณฑ์) ส่งผลให้มีการจัดซื้อจัดจ้างนอกแผน และผู้บริหารไม่สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อแก้ไขสถานการณ์ทางการเงินได้ทันทั่วทั้ง

ข้อเสนอแนะ : ให้นำหน่วยงานทบทวนและจัดทำแผนเงินบำรุงให้ครอบคลุมทั้งด้านรายรับและรายจ่าย โดยบูรณาการให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการและแผนการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้ผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามและบริหารจัดการการเงินของหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. ด้านการเงิน

ระบบการควบคุมภายในด้านการเงินยังไม่เพียงพอ การกำหนดบทบาทหน้าที่ในคำสั่งมอบหมายงานไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด และไม่มีการยืนยันยอดเงินฝากคลังกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทำให้ยอดคลาดเคลื่อน เอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายไม่ถูกต้องครบถ้วนและส่งใช้ล่าช้า เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม การยืมเงินราชการ และการใช้บัตรเติมน้ำมันที่ไม่มีใบเสร็จรับเงิน รวมถึงการเบิกจ่ายค่าตอบแทนปฏิบัติงานนอกเวลาราชการไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ การรับรู้เจ้าหน้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ โดยรับรู้จากใบส่งของหรือใบกำกับภาษีแทนที่จะเป็นเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างที่สมบูรณ์ และไม่มีการสอบทานยืนยันยอดเจ้าหน้าที่ระหว่างงานพัสดุ งานการเงิน และงานบัญชี

ข้อเสนอแนะ : กำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ อย่างเคร่งครัด ให้งานการเงินและงานบัญชีรับรู้เจ้าหน้าที่จากเอกสารจัดซื้อจัดจ้างชุดที่สมบูรณ์ และให้งานพัสดุจัดทำทะเบียนคุมเจ้าหน้าที่รายตัวเพื่อสอบทานความถูกต้องกับงานการเงินเป็นประจำทุกเดือน

๓. ด้านบัญชีเกณฑ์คงค้าง

การบันทึกบัญชีและการแก้ไขรายการปรับปรุงบัญชีไม่เป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ ขาดเอกสารหลักฐานประกอบที่น่าเชื่อถือ และไม่มีการขออนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนบันทึกบัญชี การคำนวณค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ และไม่มีการสอบทานยืนยันยอดสินทรัพย์ เช่น วัสดุและครุภัณฑ์ ระหว่างงานพัสดุ งานการเงิน และงานบัญชี ส่งผลให้รายงานทางการเงินขาดความน่าเชื่อถือและไม่สามารถพิสูจน์ความอยู่จริงของสินทรัพย์ได้

ข้อเสนอแนะ : ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีต้องตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบก่อนการบันทึกบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ การปรับปรุงบัญชีต้องจัดทำบันทึกขออนุมัติพร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในงบทดลองและสอบทานข้อมูลระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ

๔. ด้านการบริหารพัสดุ

การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างล่าช้า ขาดการนำข้อมูลสถิติย้อนหลัง ๓ ปีมาประกอบการพิจารณา และไม่ระบุระยะเวลาที่ชัดเจน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและเอกสารไม่ถูกต้องตามระเบียบฯ มีการรับพัสดุเข้าคลังก่อนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนพบความเสี่ยงในการจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้างในคราวเดียวกันหลายฉบับจากบริษัทเดียวกัน ซึ่งสุ่มเสี่ยงต่อการแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อหลีกเลี่ยงระบบ e-GP การควบคุมคลังพัสดุไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการจัดทำใบเบิก ไม่มีการจัดทำรายงานคลังย่อย และพบวัสดุหมดอายุในคลัง รวมถึงคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีดำเนินการไม่ครบถ้วนทุกประเภทพัสดุ จัดส่งรายงานล่าช้า และไม่มีข้อมูลอ้างอิงในการประเมินราคากลางพัสดุชำรุด

ข้อเสนอแนะ : ให้ทบทวนแผนการจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้ข้อมูลย้อนหลัง ๓ ปี มอบหมายและแยกหน้าที่ระหว่างผู้จัดซื้อจัดจ้างและผู้ควบคุมคลังพัสดุออกจากกันให้ชัดเจน ให้เพิ่มกระบวนการตรวจสอบโดยหัวหน้างานในทุกขั้นตอนเพื่อป้องกันความเสี่ยง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างเคร่งครัด

๕. ด้านการจัดเก็บรายได้ค่ารักษาพยาบาล

โครงสร้างของศูนย์จัดเก็บรายได้ไม่เป็นไปตามที่กระทรวงกำหนด ขาดนโยบาย แผนการบริหารลูกหนี้ และการวิเคราะห์อายุลูกหนี้ที่เป็นรูปธรรม ขาดการจัดทำทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว และไม่มีการสอบทานข้อมูลลูกหนี้ระหว่างงานประกันสุขภาพ งานการเงิน และงานบัญชี การบันทึกข้อมูลเพื่อเรียกเก็บเงินมีความคลาดเคลื่อน เช่น การให้รหัสยานอกบัญชีผิดพลาด การคิดค่าบริการซ้ำซ้อน ส่งผลให้ข้อมูลผิดรหัสความผิดพลาด (ติด "C") และมีข้อมูลการเรียกเก็บสูญหายจากการปรับเปลี่ยนระบบ ทำให้สูญเสียรายได้

ข้อเสนอแนะ : ให้ดำเนินการตรวจสอบและยืนยันยอดลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาลระหว่างงานประกันสุขภาพ งานการเงิน และงานบัญชี พร้อมปรับปรุงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นประจำทุกสิ้นเดือน ให้กลุ่มงานประกันสุขภาพตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในระบบและเงื่อนไขการเบิกจ่ายก่อนส่งเรียกเก็บเงินอย่างรัดกุม รวมถึงควรกำหนดให้ทีม Audit Chart ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นประจำทุกวัน เพื่อประสิทธิภาพในการเรียกเก็บรายได้ที่รวดเร็วและครบถ้วน

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบติดตามโครงการตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงทุจริต

เชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๑. ด้านการประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในขั้นตอนการดำเนินโครงการยังไม่ครอบคลุม โดยพบว่ายังไม่มี การประเมินความเสี่ยงในประเด็นย่อยอย่างครบถ้วน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์และประสิทธิภาพของแผนบริหารความเสี่ยงฯ ของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ : ให้นำหน่วยงานจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุมและกำหนดเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับคู่มือและเกณฑ์ชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ทั้งนี้ ต้องจัดทำแผนและติดตามประเมินผลอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง พร้อมทั้งรายงานผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ

๒. ด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารสัญญา

กระบวนการเตรียมการและจัดหาผู้รับจ้างมีความล่าช้า โดยพบว่าหลายโครงการยังอยู่ระหว่างการเสนอรายงานผลการจัดทำร่างรายละเอียดขอบเขตของงาน (TOR) การพิจารณาความเหมาะสมของราคากลาง การตรวจสอบอำนาจการลงนาม และการรอความเห็นชอบผลการพิจารณาประกวดราคาจ้างก่อสร้าง มีการเสนอขอแก้ไขรายละเอียดแบบรูปรายการงานก่อสร้างและปรับเปลี่ยนกรอบวงเงินงบประมาณ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการเสนอเรื่องเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ พบปัญหาการดำเนินงานก่อสร้างล่าช้ากว่าแผน และพบประเด็นความเสี่ยงกรณีคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ๑ ราย ถูกสั่งพักราชการแต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ตรวจรับงานจ้างในงวดงาน

ข้อเสนอแนะ : ให้เร่งรัดติดตามการรายงานผลการประกวดราคาและรายละเอียดการพิจารณาความเหมาะสมต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จตามขั้นตอนโดยเร็ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุประสานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และผู้ควบคุมงาน เพื่อเร่งรัดติดตามให้ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการ หากเกิดความล่าช้าให้รวบรวมปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ นำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง กรณีคณะกรรมการที่ถูกสั่งพักราชการแต่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจรับงานจ้าง ให้เจ้าหน้าที่พัสดุเร่งจัดทำหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงนำเรียนหัวหน้าหน่วยงานทราบโดยทันที

๓. ด้านการบริหารงบประมาณและการเบิกจ่าย

ผลกระทบจากความล่าช้าในขั้นตอนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการก่อสร้าง อาจส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถเบิกจ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้ตามงวดงาน และไม่เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ : ให้หน่วยงานเร่งรัดดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แล้วเสร็จโดยไม่ควรเกิน ๕ วันทำการ นับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุลงนามเรียบร้อย เพื่อป้องกันปัญหาผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งอาจนำไปสู่การทิ้งงาน ให้หน่วยงานประสานงานและติดตามความคืบหน้ากับกองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างใกล้ชิด เพื่อหาวิธีแนวทางการดำเนินการที่ถูกต้อง กรณีที่มีความเสี่ยงว่าจะไม่สามารถเบิกจ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรได้ทันภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบภายในตรวจสอบเงินทดรองราชการ การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ ของหน่วยงานส่วนกลาง

๑. ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายใน (Risk Management and Internal Control)

ภาพรวมพบว่าหน่วยงานส่วนใหญ่มีการประเมินความเสี่ยงและกำหนดระบบการควบคุมภายในแล้ว แต่ยังขาดการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและครอบคลุมในทุกระดับ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑.๑ ความครอบคลุมของการประเมินความเสี่ยง : การประเมินความเสี่ยงของหลายหน่วยงานยังไม่ครอบคลุมภารกิจหลักในระดับกลุ่มงาน หรือดำเนินการเพียงบางส่วน

๑.๒ ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ : การวิเคราะห์และระบุปัจจัยเสี่ยงยังไม่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ขององค์กรอย่างชัดเจน ส่งผลให้การออกแบบระบบการควบคุมภายในไม่สามารถป้องกันหรือลดผลกระทบจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านการบริหารงบประมาณและการจัดการเงินทดรองราชการ (Financial and Advance Payment Management)

พบข้อบกพร่องในกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณและการควบคุมเงินยืมทดรองราชการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและสภาพคล่องของหน่วยงาน ดังนี้

๒.๑ ความรัดกุมของเอกสารหลักฐาน : พบการละเว้นการปฏิบัติตามระเบียบด้านเอกสารหลักฐานการเบิกจ่าย เช่น ไม่ประทับตรา “จ่ายเงินแล้ว” ไม่ลงลายมือชื่อรับรองการจ่ายเงิน หรือไม่ระบุวัน เดือน ปี ที่จ่ายให้ครบถ้วนตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒.๒ การบริหารเงินยืมทดรองราชการ : พบกรณีการส่งใช้คืนเงินยืมทดรองราชการเป็นเงินสดในสัดส่วนที่สูง (มากกว่าร้อยละ ๓๐ ของวงเงินยืม) ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงในการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ยังพบการนำเงินสดที่ได้รับคืนฝากเข้าบัญชีเงินทดรองราชการล่าช้า และมีการมอบอำนาจอนุมัติเงินทดรองราชการที่ไม่สอดคล้องกับคำสั่งปัจจุบันของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ

๓. ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (Procurement and Asset Management)
เป็นด้านที่พบความเสี่ยงและข้อบกพร่องเชิงระบบมากที่สุดในหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมและการจัดทำฐานข้อมูลทรัพย์สิน ดังนี้

๓.๑ ความสมบูรณ์ของแผนการจัดหาพัสดุ : แผนการจัดหาพัสดุประจำปีขาดรายละเอียดที่จำเป็นในการบริหารจัดการ เช่น ไม่ระบุปริมาณการใช้งานย้อนหลัง ยอดคงเหลือในคลัง และจำนวนที่ต้องจัดหาจริง ส่งผลให้การขอรับจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง

๓.๒ การบันทึกทะเบียนและการควบคุมทรัพย์สิน : ทะเบียนคุมทรัพย์สินของหลายหน่วยงานไม่เป็นปัจจุบัน ครุภัณฑ์บางรายการไม่มีการติดรหัสหมายเลข ไม่มีการคำนวณอัตราค่าเสื่อมราคาประจำปีตามเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง และไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคารายตัวเมื่อมีการโอนทรัพย์สินระหว่างหน่วยงาน

๓.๓ การตรวจสอบพัสดุประจำปี : มีหน่วยงานที่ละเว้นการตรวจสอบพัสดุประจำปีมาเป็นเวลานาน หรือกรณีที่มีการตรวจสอบ ก็พบว่าไม่มีการรายงานข้อมูลครุภัณฑ์ที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพตามข้อเท็จจริง

๔. ด้านการบูรณาการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (Information Technology Integration)

ข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดที่พบในภาพรวม คือ การขาดการเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างระบบงานด้านการเงิน การบัญชี และการบริหารพัสดุ ทำให้หน่วยงานไม่สามารถสอบทานความถูกต้องของข้อมูลข้ามสายงาน (Cross-checking) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและคุณภาพของรายงานการเงินในภาพรวมของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำเสนอผู้บริหาร (Executive Policy Recommendations)

๑. การพัฒนาระบบสารสนเทศแบบบูรณาการ (Centralized IT System Integration) : ควรกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เชื่อมโยงระบบงานการเงิน บัญชี และพัสดุเข้าด้วยกัน โดยมอบหมายให้กองบริหารการคลัง เป็นศูนย์กลาง (Host) และให้กลุ่มงานอำนวยการของหน่วยงานอื่น ๆ ภายในสังกัดใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอบทานข้อมูลเชิงระบบ และยกระดับความถูกต้องของรายงานการเงิน

๒. การยกระดับการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management): ผู้บริหารระดับสูงควรกำหนดนโยบายและมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงให้เป็นทิศทางเดียวกัน โดยผลักดันให้ทุกหน่วยงานวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เชื่อมโยงกับพันธกิจหลัก และจัดทำระบบการควบคุมภายในที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๓. การกำกับดูแลวินัยการเงินและพัสดุอย่างเคร่งครัด (Financial and Procurement Compliance)

ด้านการเงิน : ควรกำหนดหลักเกณฑ์การยืมเงินทดรองราชการให้รัดกุมยิ่งขึ้น เช่น หากมีการส่งใช้คืนเป็นเงินสดเกินร้อยละ ๓๐ ผู้ยืมจะต้องชี้แจงเหตุผลความจำเป็นเพื่อป้องกันการขาดสภาพคล่อง

ด้านพัสดุ : สั่งการให้ทุกหน่วยงานเร่งรัดการตรวจสอบพัสดุประจำปี ปรับปรุงทะเบียนสินทรัพย์ให้เป็นปัจจุบัน ทดสอบครุภัณฑ์ให้ครบถ้วน และดำเนินการคำนวณค่าเสื่อมราคาตามเกณฑ์ของกรมบัญชีกลางอย่างเคร่งครัด

สรุปภาพรวมผลการตรวจสอบภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Audit)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

จากการดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยรับตรวจ เพื่อประเมินความสอดคล้องตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประสิทธิภาพการส่งข้อมูลการเบิกจ่ายผ่านระบบ Financial Data Hub (FDH) สามารถสรุปประเด็นความเสี่ยงและข้อตรวจพบที่สำคัญ โดยจำแนกตาม โครงสร้างการควบคุม ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการควบคุมทั่วไป (General Control) ผลการตรวจสอบพบว่า หน่วยรับตรวจส่วนใหญ่ ยังมีการควบคุมทั่วไปที่ไม่รัดกุมและเพียงพอ โดยมีประเด็นความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑ การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ : หน่วยงานยังขาดการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศที่ชัดเจน หรือมีนโยบายแต่ระบุรายละเอียดไม่ครอบคลุม และ ยังไม่มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒ การจัดทำสัญญาการรักษาความลับ : ไม่พบการจัดทำสัญญาการรักษาความลับ (Non-Disclosure Agreement: NDA) อย่างครอบคลุม ทั้งในส่วนของบุคลากรภายในหน่วยงาน และหน่วยงานภายนอกหรือ บริษัทคู่สัญญาที่มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล

๑.๓ การบริหารจัดการทรัพย์สินสารสนเทศ : ขาดการจัดทำแผนการดูแลและบำรุงรักษา ทรัพย์สิน (Maintenance Agreement: MA) ที่มีรายละเอียดครบถ้วน ตลอดจนกระบวนการยืม - คืน ทรัพย์สินยังระบุรายละเอียดไม่รัดกุมเพียงพอ

๑.๔ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : หน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดทำเอกสารบันทึกกิจกรรม การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Record of Processing Activities: ROPA) หรือมีการจัดทำแต่ยังไม่ครอบคลุม ในทุกกิจกรรมการประมวลผล

๑.๕ มาตรการควบคุมเชิงปฏิบัติการอื่น ๆ : ขาดการกำหนดมาตรการในการจัดการสื่อบันทึก ข้อมูลที่เคลื่อนย้ายได้ (Removable Media) การบริหารจัดการกุญแจเข้ารหัสข้อมูล การควบคุมการเข้าถึง ระบบเครือข่ายจากภายนอกสำนักงาน และมาตรการป้องกันอุปกรณ์ที่ใช้งานภายนอกสำนักงาน

๒. ด้านการควบคุมเฉพาะระบบงาน (Application Control) พบประเด็นความเสี่ยงที่ส่งผล กระทบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินและการปฏิบัติงาน ดังนี้

๒.๑ ความคลาดเคลื่อนและการสอบทานข้อมูล : พบความคลาดเคลื่อนของข้อมูลปริมาณงาน และมูลค่าการให้บริการระหว่างระบบสารสนเทศหลัก เช่น HOSxP, HI กับโปรแกรมงานบัญชีหรืองานเรียกเก็บ (งานประกันสุขภาพ) อันเนื่องมาจากการขาดกระบวนการสอบทานและยืนยันยอดข้อมูล (Reconciliation) ระหว่างหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ

๒.๒ การบูรณาการระบบงานสารสนเทศ : หลายหน่วยงานยังมีการใช้งานโปรแกรมที่หลากหลาย ในลักษณะแยกส่วน (Stand-alone) และขาดการเชื่อมโยงข้อมูลแบบอัตโนมัติ ส่งผลให้ต้องใช้วิธีการบันทึก ข้อมูลซ้ำ (Key-in) ซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านความผิดพลาด และทำให้กระบวนการตรวจสอบข้อมูลใช้ระยะ เวลานาน

๒.๓ ความถูกต้องของการแสดงผลข้อมูล : ในระดับหน่วยงานส่วนกลาง พบประเด็นความแตกต่างของข้อมูลนำเข้าเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ส่งออกไปยังหน้ากระดานแสดงผล (Dashboard) ในบางระบบงาน เช่น โปรแกรมระบบประกันสุขภาพบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิฯ (HINT)

๓. ด้านการควบคุมการรักษาความมั่นคงปลอดภัย (Security Control) พบจุดอ่อนในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบและเครือข่ายสารสนเทศ ดังนี้

๓.๑ การบริหารจัดการสิทธิผู้ใช้งาน (Access Control) : ไม่พบกระบวนการทบทวนสิทธิการเข้าถึงระบบให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีการยกเลิกสิทธิกลุ่มผู้ใช้งานที่ไม่ได้ปฏิบัติงานแล้ว ขาดการกำหนดมาตรฐานรูปแบบและความยาวของรหัสผ่าน (User Password Policy) รวมถึงพบการให้บุคคลอื่นเข้าใช้งานโดยใช้รหัสผ่านแทนกัน

๓.๒ การบริหารจัดการความเสี่ยงและภัยคุกคาม : ขาดการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีการรายงานเหตุการณ์ภัยคุกคาม (Incident Report) เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่พบการทดสอบเจาะระบบ (Penetration Testing)

๓.๓ การบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ : ไม่พบรายงานผลการทดสอบแผนเตรียมความพร้อมกรณีฉุกเฉิน (Disaster Recovery Plan: DRP) และไม่มีการทดสอบการคืนค่าข้อมูลสำรอง (Restore Data) เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสภาวะวิกฤต

๓.๔ การควบคุมความปลอดภัยทางกายภาพ : การควบคุมพื้นที่ศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server Room) ทั้งระบบหลักและระบบสำรองยังขาดความรัดกุม เช่น ไม่พบรายงานการจดบันทึกการเข้า - ออกพื้นที่ และไม่มีการควบคุมกุญแจตู้จัดเก็บอุปกรณ์เครือข่าย (Rack)

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง (Recommendations)

เพื่อให้การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงปลอดภัยตามมาตรฐานสากล จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑. ด้านการกำหนดนโยบาย : หน่วยงานควรประกาศใช้นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศที่ชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับกฎหมายหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำกับดูแลให้เกิดการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

๒. ด้านการบริหารความเสี่ยง : ควรจัดให้มีการประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการที่สามารถลดทอนความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

๓. ด้านการจัดสรรทรัพยากร : ผู้บริหารควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความพร้อม ทั้งในด้านบุคลากร (Peopleware) อุปกรณ์ (Hardware) และซอฟต์แวร์ (Software) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานของโรงพยาบาล

๔. ด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร : ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารจัดการข้อมูล ทั้งในเชิงการตรวจสอบความถูกต้อง (Reconciliation) เช่น การยืนยันยอดระหว่างศูนย์จัดเก็บและงานการเงิน ซึ่งจะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ตลอดจนการประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการวางแผนการจัดซื้อและการให้บริการในอนาคต